

Redogörelse

för undersökningen av en fornborg på Haveråkersbacken i Finnbacka by av Karis köping.

1 karta.

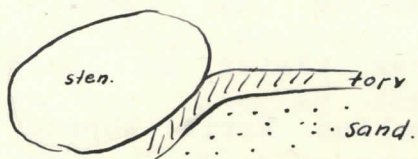
På programmet för de arkeologiska undersökningar i Karis, vilka Karis historiekommitté bekostar såsom förarbeten för en sockenhistorik, upptogs år 1945 även en grävning i någon av socknens fornborgar. För ändamålet utvaldes den mest "lovande" av dessa - fornborgen på Haveråkersbacken (nr 10 i N. Cleves inventeringsberättelse). Resultatet blev som väntat negativt: några daterande fynd gjordes icke. Undersökningen ägde rum den 25 - 26 juni 1945.

Haveråkersberget ligger strax väster om landsvägen Kroggård - Törves bro, invid rån mellan Karis köping och Karis kommun. Största delen därav hör till Friggeborgs hemman i Finnbacka by. Berget stupar på tre sidor brant ned mot slätten kring Läppträsk, vilken i förhistorisk tid torde bildat en havsvik. Lämningar av vallar finnas på den långsluttande sydsidan. Bergets konfiguration framgår bäst av den karta över detsamma i skalan 1:500, som förvaras i Nationalmuseets top.arkiv.

Fornborgen synes ha bestått av två delar: en "huvudborg", omfattande hela berget, och en "förborg" på sydsluttningen. Gränsen mellan de båda delarna bildas av en ca 2-3 m hög, brant avsats i berget. På ett smalt ställe är marken

dock mera långsluttande och där finnes en vall av jord och stenar. - tydligen uppförd för att möjliggöra ett försvar av huvudborgen även efter det förborgen fallit?

Förborgen omgives på tre sidor av en stenvall (se kartan). Den södra och östra vallen avgränsar förborgen från sluttningen, medan den västra vallen eg. avgränsar förborgen från huvudborgen - den delar den terrass, på vilken förborgen byggts, i tvenne delar. Från den östra och södra vallen ha under tidernas lopp stora mängder sten bortförts för att användas till byggen, och kunde de arbetare, som deltog i undersökningen, nämna flere exempel på dylikt. Invid några av den södra vallens stenar kunde iakttagas följande profil:

Möjligen är den plana ytan innanför vallen konstgjord? -

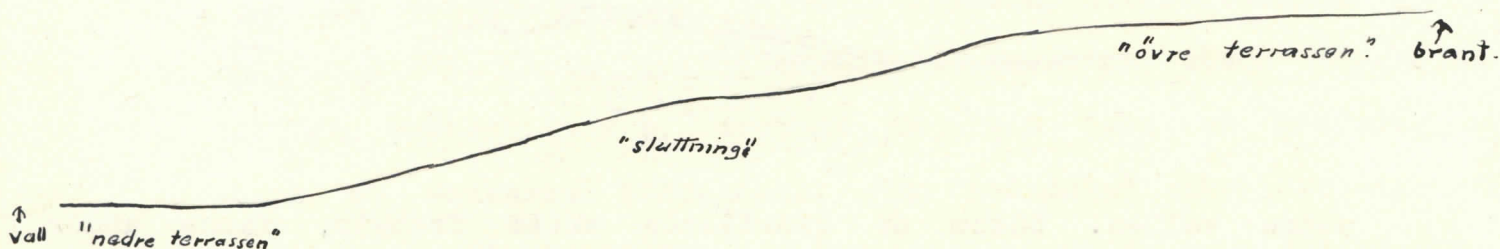
Den västra vallen har däremot

fått vara orörd - tydligen emedan

den är så mycket mer svårtillgänglig - tills en närboende man våren 1945 företog sig att börja göra byggnadssten av den samma. Han hade hunnit förstöra vidpass 1/3 därav, då drr Nordman och Cleve gjorde slut på förehavandet. Denna vall var ca 60 cm hög och inemot 3 m bred samt uppförd av jämnstora stenar - betydligt mindre än de block, som använts till de andra vallarna. Vallen har ursprungligen varit något högre, ty utanför densamma fanns flera nedfallna stenar. De andra vallstumparna ha väl ursprungligen varit åtminstone lika breda. Vad som nu finnes kvar av vallarna framgår av bifogade karta i skalan 1:100.

I "huvudborgen" träder berggrunden så gott som överallt i dagen, medan marken i "förborgen" består av lösa jordlager. Provgrävningar verkställdes på trenne ställen i "förborgen". Marken där är icke plan, utan sluttar på sätt vidstående

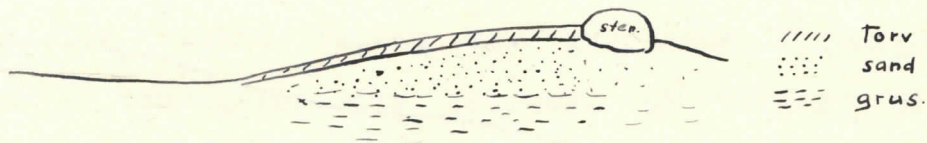

figur utvisar. Såväl sluttningen som den "övre terrassen" besod av ett starkt stenhaltigt sandlager utan några som helst spår av bosättning. På sluttningen täcktes berget ställvis blott av ett ung. 1 dm tjockt sandskikt.

Grävningssområde A. På den "nedre terrassen" bestod marken av smutsgrå sand. I denna fanns en stensättning av knytnävsstora och enstaka större stenar i ett ganska tätt skikt. Denna plana och till formen oregelbundna stensättning mätte ca 4 m i längd och ca 1 m i bredd. Den sträckte sig parallellt med vallen. I O upphörde den småningom utan skarp gräns, i V slutade den där marken började stiga (se kartan). Denna stensättning är otvivelaktigt ett verk av människohand. Under densamma anträffades på ett ställe en sotgrop, vilken mätte ca 30 cm i diameter och var ca 30 cm djup. Den var fylld med sot, kol och skörbrända stenar - troligen en stekgrop. Även utanför stensättningen, i ren sand, fanns ett par små sotfläckar strax under yttorven.

Grävningssområde B. Likadan smutsgrå sand som i grävningssområde A. Enstaka stenar i sanden.

Grävningssområde C. utgöres av ett tvärsnitt genom den

östra vallen. Såsom av vidstående skiss framgår, fanns under ett tunt humuslager ett skikt stenfri, fin sand, varunder grovt bottengrus framkom. Sandskiktet bildade en vall, i vilken på yttre sidan fanns en rad smärre stenar, (mindre än en mansbörda). Denna sandvall är synbarligen konstgjord och har kanske tjänat som underlag för stenvallen.

Efter undersökningen fylldes provrutorna, området putsades och det förstörda partiet av västvallen återställdes så gott sig göra lät med användande av de därifrån tagna och sönderhuggna stenarna, vilka icke fått bortföras.

Helsingfors den 12 april 1946.

Olaf J. J. J. J.

Karis, Haveråkersberget
Finnbacka by
Friggeborg hm.
1:500

1945, O. af Hällström

